

Tiang Čching – Konfuciánský ústavní systém (Filosofia, 2020)

Autor: Ladislav Malý

Kniha ke studiu aneb jak starověká minulost Číny může utvářet její politickou budoucnost

Nedávno jsem si koupil knihu s názvem **Konfuciánský ústavní systém** (nakl. Filosofia, 2020). Napsal ji čínský současně žijící autor, vědec, Tiang Čching, v překladu Milana Kreuzziegera. Zajímavé: obecně se říká, že v Číně probíhá jakási digitální diktatura, anebo taky diktatura a cenzura komunistická, ale při četbě textu pana Tianga čtenář s úsměvem nabývá přesvědčení, že to všechno jsou na současnou Čínu nenávistné pomluvy.

Autor se zabývá novým sociopolitickým systémem, který by byl pro Čínu nejvhodnější, a vychází přitom z Konfucia (Konfucius 551–479 po Kr., v té době v Evropě kulminovala řecká kultura a filosofie – pozn. LM). Knižku jsem přečetl se zájmem a chutí, a protože má lidem zajímavým se o politiku co říci, udělal jsem pár rešerší, s nimiž vás teď stručně seznámím.

Podle Tiang Čchinga je nejlepším sociopolitickým systémem pro **Čínu**, a nejen pro ni, tzv. Cesta lidské autority, jejímž základem je otázka tří forem politické legitimacy. Legitimita je rozhodující faktor pro určení toho, zda má vládnoucí právo vládnout. Cesta lidské autority – tvrdí autor –, spojuje tři sféry, což znamená, že politická moc, má-li být legální a spravedlivá, musí se opírat o tři druhy legitimacy: Nebe, Země a Člověka.

První odkazuje k transcendentální, posvátné legitimitě; druhá vychází z legitimacy odvozené z historie a kultury, neboť kultura se vytváří v historickém procesu na konkrétních místech; třetí odkazuje k vůli lidu, protože soulad s ní přímo určuje, zda se lidé podřídí politickým autoritám. A tyto tři faktory legitimacy dokážou zajistit, že autorita vládnoucího a poslušnost lidu jsou nahlíženy jako právo a povinnost.

Další myšlenky: Legitimizací Cesty se rozumí legitimita politické moci, zatímco implementací Cesty způsob, jímž se politická moc uskutečňuje a vykonává, jakož i metody a umění legitimní moc užívat. Legitimizace politické moci je základem a cílem každého politického systému: metody, řádu a umění politiky. Bez čehož politická realita nemá smysl ani hodnotu.

V ústavním rámci Cesta lidské autority ustavuje parlamentní systém. Parlament se skládá ze

tří komor a každá z nich reprezentuje jeden ze tří druhů legitimacy: Komora vzdělavců, tzn. komora konfuciánských učenců, reprezentuje posvátnou legitimitu; Komora lidu legitimitu lidovou; Komora národa (země) kulturní. Takto složený Parlament, jako svrchovaný orgán státu, se – podle Ťianga – nejlépe uskutečňuje v monarchii, přičemž pro současnou Čínu je suverénním monarchou poslední potomek Konfucia.

Kniha má „**archo-futuristický**“ podtitul: „Jak starověká minulost Číny může utvářet její budoucnost.“ Pro nás v ČR je obzvlášť zajímavé, jak Ťiang Čching srovnává různé sociopolitické systémy, právě včetně západní demokracie. Mimo jiné uvádí: Když byla demokracie postavena před otázku legitimacy, našla své teoretické základy ve společenské smlouvě (contrat social), která zdůvodňuje a pojmenovává původ státu a z něj odvozenou politickou legitimitu. Legitimita **demokracie** je tak **produkt čistého rozumu** a spekulace, jenž trpí nedostatkem autentického historického zázemí.

A na jiném místě: Pohled na otázku legitimacy z perspektivy tří elementů Nebe, Země a Člověka odkrývá trojrozměrnou legitimitu a dělu jejích ustavujících částí. Současné západní pojetí suverenity lidu je pouze výsledkem odmítnutí středověké suverenity Boha. V **křesťanském** středověku pocházela politická autorita od Boha. Bůh byl jedinečný, absolutní, závislý pouze na sobě, a tedy s výlučnou a nejvyšší esencí, a tak bylo od Boha odvozeno vše. Ve skutečnosti je suverenity lidu pouze sekulárním ekvivalentem suverenity Boha. V současné západní kultuře Boha nahradili lidé. Proto demokratická politika prosazuje legitimitu jedinou a jiné formy legitimacy si představit nedokáže.

A má ještě další vážný problém: postrádá morálku. V demokratickém systému je autorita a legitimita vlády určena po ryze formální stránce „vůle lidu“. Důležitý je většinový názor bez ohledu na jeho kvalitu. Kdyby vůle lidu byla v rozporu s lidskou morálkou (v takovém stavu náš národ žije od r. 1918 – pozn. LM), pak stačí, aby většina voličstva získala zákonem požadované množství hlasů k tomu, aby vláda měla nezbytnou politickou autoritu a legitimitu. **Demokracie je záležitostí sčítání** hlasů, na morálku se ohled nebere. Nemorální vůle lidu může vytvořit legitimní autoritu a vládu. Hlubším problémem je, že na úrovni legitimizace není vůle lidu omezena posvátnou legitimitou ani univerzální morálkou. Její historický a kulturní původ má kořeny v odtržení církve od státu. Na Západě zastupuje morálku církev, a proto odluka církve od státu znamená, že církev (morálka) politickou sféru opustila.

Výsledkem je, že v politice nepanuje nijak velká úroveň morálky ani vysokých ideálů. Zůstávají pouze obnažené touhy a zájmy. Prostor pro vznešené naděje a velkou vitálnost zde již není. Za těchto okolností se politika stává čím dál pokleslejší a vybízí k uspokojování tužeb; vláda se stává firmou vedenou politickými lídry coby řediteli; politická vláda se stává záležitostí uzavřených smluv a všechno lze posuzovat z hlediska finančních zájmů. Pro kdysi vzývané ideály ani ušlechtilé osobnosti minulosti tu není místo.

Dále Ťiang Čching zdůrazňuje: Stát je organickým, živým tělesem. Vyvíjí se v historickém čase. Stát je státem minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Dnešní rolí státu je přenést život z minulého státu do budoucnosti. Stát není výsledkem racionálního výběru nebo vůle lidu. Je

výsledkem historické kontinuity a dědictví tradice. To organická přirozenost státu rozhoduje o otázkách legitimacy. Politické autority musejí získat uznání odvozené z historie a kultury. Musejí navázat na kontinuitu předchozího života státu, pouze tehdy mohou získat legitimitu.

Pokud je za jediný zdroj legitimacy považována vůle lidu, pak politika nemůže nikdy usilovat o uskutečnění dobra. Proto není problémem nastolení demokracie, ale otázka, jak změnit základní principy demokracie a znovu ustavit principy legitimacy. Toto je nejzákladnější politický problém, jemuž lidské společnosti čelí.

V praxi to znamená přisoudit nižší stupeň legitimitě odvozené z lidu, odebrat jí status jediného zdroje legitimacy a ustavit nový model politiky, v němž několik druhů legitimacy působí současně vedle sebe v rovnováze.

Tolik **Tiang Čching**.

Při četbě knihy mně maně napadlo – jak je možné, že současný čínský myslitel pro budoucí sociopolitické uspořádání své vlasti může používat něco tak starého, „ztrouchnivělého“ jako je konfuciánské učení? Proč se hrabe na starém čínském smetišti, neperspektivního filosofického haraburdí a vytáhne **Konfucia**? Nepochybně proto, že v Číně po dlouhá staletí nežili Židé a zednáři, jako tomu bylo v Evropě. V Číně nebyli židovští intelektuálové a zednáři, nebyl zde nikdo takový, až do časů marxisticko-bolševické indoktrinace, kdo by čínskou historii a kulturu prohnal historicko-kritickou analýzou a zbavil tak masy čínského lidu jejich tajemné poezie pohanského náboženství; duchovním představitelům Číny a čínským moudrým filosofům se po celá staletí nikdo beztrestně nesmál a nepoukazoval na neviditelnost jejich božstev, tudíž že nejsou. To je ten důvod proč nad Čínou vychází konfuciánské učení jako slunce na východě.

Psáno pro Délský potápěč (redakčně kráceno, upraveno)